

Jaarrapportage Programma Ontwikkeling: veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en algemeen 2018

Versie ten behoeve van het AB op 6 maart 2019

1	Samenvatting	2
	Programma Ontwikkeling 2015-2018	2
	Themalijnen	3
	Van Programma Ontwikkeling VGDA naar Regieplan Programmasturing	11
2	Jaarverslag Programma Ontwikkeling VGDA 2018	12
3	Overzicht Projecten 2018 per thema	16
	Thema Veiligheid	0
	Thema Gezondheid	3
	Thema Duurzaamheid	8
	Thema Algemeen	13

1 Samenvatting

Programma Ontwikkeling 2015-2018

OZHZ heeft afgelopen jaren uitvoering gegeven aan het Programma Ontwikkeling 2015-2018. Het programma Ontwikkeling 2015-2018 omvat de vier themalijnen Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Algemeen. Elk jaar zijn aan de regio de projecten voorgesteld die binnen deze themalijnen worden uitgevoerd. De prioriteit ligt daarbij op actuele ontwikkelingen in de samenleving en wetgeving die voor de taakuitvoering door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (hierna OZHZ) van belang zijn. Het Jaarprogramma 2018 voor de themalijnen Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Algemeen is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van OZHZ op 23 november 2017. Het voorliggende rapport bevat de uitvoering en resultaten van de projecten in 2018.

Ook in 2018 is wederom een breed palet aan projecten uitgevoerd die alle themalijnen bestrijken en binnen de thema's de nodige verdieping en vernieuwende kennis hebben opgeleverd. De projecten hebben een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de huidige uitvoeringstaken (energiebesparing bedrijven, inzicht Zeer Zorgwekkende Stoffen, ketentoezicht asbest en verwijdering asbestdaken, aanscherping vergunningen, anticiperen op nieuw risicobeleid, voorbereiding op de Omgevingswet), maar de projecten vormen ook de basis voor productverbetering en –vernieuwing. Daarbij valt te denken aan overstromingskaarten en ondergrondadviesing.

De totale realisatie van het programma "Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Algemeen (VGDA) bedraagt € 675.478 en blijft binnen de begroting (€ 728.872).

Project	Budget	Realisatie	
Thema Algemeen	254.999	269.323	106%
Thema Duurzaamheid	191.839	190.560	99%
Thema Gezondheid	120.032	105.608	88%
Thema Veiligheid	162.002	109.988	68%
TOTAAL	728.872	675.478	93%

Uit de tabel blijkt dat het programma Ontwikkeling VGDA 2018 is afgesloten met een onderbesteding van -/- € 53.394. Oorzaak hiervan was capaciteitstekort voor het bemensen van projecten in het thema Veiligheid.

Per themalijn wordt hierna een selectie van de resultaten van programmajaar 2018 weergegeven. Voor een totaaloverzicht van de projecten wordt verwezen naar het hoofdstuk 3.

In 2018 is een evaluatie van het meerjarenprogramma Ontwikkeling 2015 – 2018 uitgevoerd als basis voor een nieuw meerjarenprogramma, te weten Regieplan programmasturing 2019-2021, zie ook hoofdstuk 2.

Themalijnen

Themalijn Veiligheid

De projecten binnen themalijn Veiligheid leveren een bijdrage aan een veilige leefomgeving. Daarbij wordt gewerkt aan een brede integrale benadering van Veiligheid wat resulteert in projecten op gebied van toezicht, waterveiligheid en aansluiting op RO-trajecten. Naast de directe programmafinanciering door OZHZ kan voor dit thema gebruik worden gemaakt van de subsidie Impuls Omgevingsveiligheid (IOV). Met de subsidiegelden wordt invulling gegeven aan advisering en ondersteuning van gemeenten in het kader van een veilige leefomgeving.

Projecten 2018

- *Waterveiligheid*

De risico's van klimaatverandering leiden tot nieuwe inzichten: kans op overstroming van bedrijven terreinen neemt toe. Daar waar inrichtingen gevaarlijke stoffen gebruiken of chemische processen kennen ontstaan risico's voor het milieu en de veiligheid van de leefomgeving. Met behulp van waterschapskaarten zijn de risico's voor gemeenten in beeld gebracht en is onderzocht in hoeverre gemeenten rekening houden met overstromingsrisico bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Op basis van de bevindingen in 2017 zijn er in 2018 totaal 12 risicovolle bedrijven aangewezen die in een overstromingsgebied zijn gelegen. Nader onderzoek leidde tot een achttal bedrijfsbezoeken. Doel van de bedrijfsbezoeken was het verkrijgen van inzicht, bewustwording en kennisverrijking bij bedrijven en overheid over hoe deze risicovolle bedrijven zich hebben voorbereid of kunnen voorbereiden op overstromingsscenario's.

Toezichtresultaten:

- bedrijfsbezoeken 8 relevante Bevi-bedrijven, met installaties zoals PGS15-opslagen en LPG-tankstations;
- voorlichtings-/stimuleringstraject verbetermaatregelen bij inrichtingen

Naast dit lopende project heeft OZHZ aansluiting gevonden met het project: 'Zelfredzaam Eiland van Dordt'. In dit project wordt multidisciplinair (gemeente, ws. Rijkswaterstaat, Veiligheidsregio) samengewerkt om Dordrecht voor te bereiden om een grootschalige overstroming, o.a. door toepassing van meerlaagse veiligheid. De kennis die is opgedaan bij de bedrijfsbezoeken kan in 2019 worden ingezet in het project ZrE Dordt.

- *Risicobedrijven met gevaarlijke stoffen*

Om de risico's bij bedrijven met gevaarlijke stoffen te beperken wordt door OZHZ en de Veiligheidsregio (VRZHZ) samengewerkt bij vergunningverlening, toezicht en handhaving.

Het project Toezicht Risicobedrijven met gevaarlijke stoffen (niet Brzo) kende een doorloop in 2018. Het doel blijft het verhogen van de veiligheid bij de bedrijven met een toegesneden controle-regime. In 2018 zijn 16 controles gezamenlijk met de VRZHZ uitgevoerd. Hierbij zijn er 10 waarschuwingsbrieven met een termijn verzonden en 1 vooraankondiging last onder dwangsom. In 2018 zijn in dit project ook 2 bedrijven in hercontrole meegenomen vanuit de eerste controle van 2017. Bij deze bedrijven zijn in 2018 geen overtredingen aangetroffen.

Eén van de gecontroleerde bedrijven wil werkzaamheden gaan verrichten, waardoor zij onder de BRZO regelgeving gaan vallen. Tijdens de gezamenlijke controles is gebleken dat het bedrijf moeite heeft met naleving van veiligheids-gerelateerde voorschriften. Mede dankzij de bevindingen gedaan tijdens dit project wordt er heel kritisch gekeken naar een eventuele aanvraag van dit bedrijf. Er zullen bij het bedrijf de nodige (cultuur)veranderingen moeten worden doorgevoerd alvorens aan verlenen van de aangevraagde activiteiten gedacht kan worden.

OZHZ beoordeelt met de VRZHZ of er in 2019 veiligheids-cultuurmetingen worden verrichten bij bedrijven.

- *Routing gevaarlijke stoffen*

Transport van gevaarlijke stoffen vergt permanente aandacht om risico's te minimaliseren. In 2018 hebben meerdere gemeenten adviezen gevraagd ten aanzien van de routing. Er is een overzicht gemaakt van de meest actuele routebesluiten per gemeente. Daarnaast hebben meerdere gemeenten individuele adviezen routing gekregen. De gemeente Zwijndrecht kreeg advies hoe om te gaan met wegafsluitingen van de Route gevaarlijke stoffen. De gemeente Strijen heeft advies gevraagd voor de wijze van de bebording langs de route. Voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is een aangepaste kaart voor de Routing gemaakt in verband met een gewijzigde verkeerssituatie. Ook door de Hoeksche Waard gemeenten is gevraagd om advies.

- *Actualiseren signaleringskaart*

OZHZ beheert de regionale risicokaart, de signaleringskaart EV voor de regio. Provincie, omgevingsdiensten en veiligheidsregio's hebben de signaleringskaart doorontwikkeld. Er is ook een nieuwsbrief verschenen voor regiogemeenten. In 2019 komt de zogenaamde schillenbenadering voor externe veiligheid beschikbaar in ArcGis. Met de vernieuwingen kan OZHZ gemeenten beter ondersteunen en adviseren over veiligheidsrisico's bij actuele RO-ontwikkelingen en nieuwe initiatieven.

- *Kwaliteitsverbetering Externe Veiligheid, advisering Brzo bedrijven*

In 2018 is een project gestart om de samenwerking en wederzijdse informatievoorziening te optimaliseren tussen OZHZ en DCMR. Zo zijn afspraken met gemeenten voor ondersteuning bij hun wettelijke adviesrol bij vergunningverlening van Brzo- en RIE 4-bedrijven. Voor de gemeente Dordrecht vervult OZH deze rol; andere gemeenten hebben interesse getoond voor nadere invulling van de adviesrol door OZHZ. Met onder meer deze afspraken wordt nadere uitwerking gegeven aan de Samenwerkingsovereenkomst BRZO tussen de Zuid-Hollandse OD's.

- *Advisering Omgevingsveiligheid*

Externe Veiligheid is een belangrijk element bij ruimtelijke afwegingen en dus ook een onderdeel van de omgevingsvisies waar gemeenten nu mee aan de slag zijn of gaan. Een structuurvisie, afzonderlijk of als onderdeel van een omgevingsvisie, helpt gemeenten bij het maken van de juiste beleidsbeslissingen. De ondersteuning die OZHZ biedt krijgt verder vorm in het Programma Omgevingswet in 2019.

Themalijn Gezondheid

De themalijn gezondheid staat voor ontwikkelingen en bijdragen leveren aan een gezonde leefomgeving. Met de komst van de omgevingswet zal gezondheid nog meer dan nu een prominente pijler gaan worden bij ruimtelijke ontwikkelingen. In 2018 is aandacht besteed aan asbest, monitoring van luchtkwaliteit en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS).

Projecten 2018

- *Monitoring luchtkwaliteit, E-noses-netwerk*

Looptijd van dit project is 2018-2020.

De e-noses signaleren inmiddels een zeer groot deel van de (jaarlijks honderden) ontgassing in de regio. In 2018 is op het bestaande netwerk aanvullende programmatuur -de zgn. ontgassingstoel- in gebruik genomen hetgeen de mate van signaleren aantoonbaar verder heeft verhoogd. Daarnaast is gewerkt aan de ontwikkeling van een specifieke Benzeensensor om het daadwerkelijk voorkomen van benzeen (PMV-verbod) tijdig te signaleren om zo de effectiviteit van het toezicht op het water te verhogen. Deze ontwikkeling is complexer dan werd gedacht. In het 4^e kwartaal is de sensor opnieuw geprogrammeerd om in 1^e kwartaal daadwerkelijk metingen te verrichten. In de discussie over het werkproces van toezicht is bij de betrokken overheden discussie ontstaan over de juridische reikwijdte van het benzeenverbod in de PMV van de provincie. De discussie hierover loopt in 2019 door.

Projecten Asbest

- *Asbestdaken*

OZHZ werkte in 2018 aan het actueel houden van het inventarisatiebestand en aan informatie uitwisseling met de veiligheidsregio. Tevens is een plan van aanpak gepresenteerd aan de AGO. Dit is gevolgd door een ronde langs de gemeenten in de regio om de aanpak en stand van zaken in elke gemeente te monitoren.

- *Ketentoezicht asbest*

Het project ketentoezicht is uitgevoerd ter voorbereiding op toekomstige inspecties. Het project heeft zich gericht op onderzoek en beschikbaarheid van de gegevens in het Landelijk Asbest Volg Systeem (LAVS). Hierin zijn verbeteringen naar voor gekomen om de toezichts-keten te verbeteren. Het gaat hier om koppeling van twee databases (LAVS en AMICE) ende invoer van een meldplicht voor tussentijdse opslaglocaties. Om de samenwerking in de keten te verbeteren wordt opgetrokken met Rijkswaterstaat (LMA), diverse omgevingsdiensten en landelijke werkgroepen. Met de koppeling van registraties in 2019 kan een definitief format worden opgesteld voor toezichthouders.

- *Project ZZS*

In 2018 is onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om het uitstoten en lozen van ZZS niet of alleen in lagere concentraties toe te staan dan de wettelijk geldende normen. OZHZ heeft aan kennisopbouw en -uitwisseling gedaan met bestudering van de mogelijkheden binnen de bestaande regelgeving, interne denksessies, meedraaien in Kennisnetwerk ZZS en overleggen met DCMR en PZH. In het kader van de samenwerking in Zuid Holland heeft OZHZ meegewerkt met de ZZS-inventarisatie door de DCMR bij afvalverbranders en de tankreinigingsbedrijven. Voor deze branches is nu het inzicht vergroot in de ZZS-emissies en de praktische problemen waaronder het verkrijgen van gegevens hierover vanuit de inrichtingen. De vervolgacties die hieruit volgen, zoals verder onderzoek en invulling geven aan actualisaties van vergunningen, staan gepland voor 2019.

Themalijn Duurzaamheid

OZHZ heeft geïnvesteerd in de opbouw van het netwerk in de regio Zuid Holland Zuid en de opbouw van kennis en expertise. Dit heeft geresulteerd in een team van 4 vaste medewerkers Duurzaamheid en een netwerk van partners intern en extern. Samen met deze partners hebben wij verschillende duurzaamheidsinitiatieven en projecten uitgevoerd in de regio. Daarmee worden de bestuurders geholpen om de uitdagingen vorm te geven op het vlak van onder andere de energietransitie, klimaatadaptatie, het verduurzamen van mobiliteit, het vergroten van biodiversiteit en het toewerken naar een circulaire economie. Dit doet OZHZ door overheid, het bedrijfsleven, het onderwijs en maatschappelijke instanties te verbinden en te stimuleren om te verduurzamen. OZHZ heeft verschillende producten ontwikkeld in 2018. In onderstaande *infographic* zijn de onderwerpen, waarvoor wij diensten en producten leveren voor de regio, weergegeven.

In hoofdstuk 3 is een overzicht gegeven van alle projecten, pilots en verkenningen die zijn uitgevoerd onder het thema duurzaamheid 2018 en de extra bijdrage die is gedaan door het algemeen bestuur vanuit het financieel resultaat over 2017. Hieronder zijn uit dit overzicht van projecten enkele voorbeelden gegeven.

- Waterstof Drechtsteden
- Duurzaamheidsscans
- Energietransitie in de agrarische sector
- Duurzame gebiedsontwikkeling met 3D-ordering

Waterstof Drechtsteden

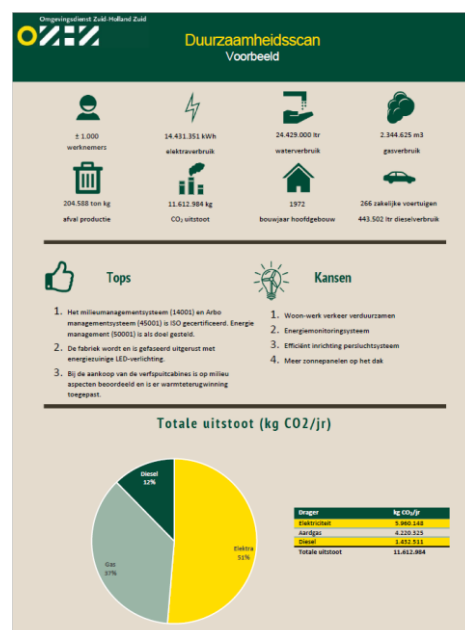
Werkgeversvereniging Drechtsteden heeft het initiatief genomen om een *innovatietafel* Waterstof te organiseren. Hierbij zijn de gemeenten, provincie Zuid-Holland, bedrijven in de regio Drechtsteden en bedrijven die zich met Waterstof bezig houden bij elkaar aan tafel gebracht. Vanuit de tafel is een intentieovereenkomst getekend. Samen gaat men zich hard maken voor de realisatie van Waterstof-tankstations in de regio Drechtsteden. OZHZ heeft deze intentieovereenkomst ook ondertekend. Met deze ondertekening wordt nadere invulling gegeven aan de energietransitie met name op het gebied van mobiliteit (personen- en goederenvervoer over weg en water).

Onze adviseurs duurzaamheid hebben samen met Drechtsteden onderzoek gedaan naar geschikte locaties. Hierbij wordt aandacht geschonken aan (externe) veiligheid en bereikbaarheid. Dit heeft geresulteerd in eerste concrete initiatieven in Dordrecht. In 2019 hopen wij dat minimaal één tankstation zijn deuren gaat openen.

Duurzaamheidsscans

Al langer werken we samen met gemeenten om bedrijven te stimuleren om energie te besparen door middel van energiescans en bijeenkomsten waarin ondernemers vertellen welke kansen OZHZ constateerde in hun bedrijf. In 2018 hebben we dit verbreed naar een duurzaamheidsscan, waarin naast energiebesparing- en opwekking ook klimaatadaptatie, mobiliteit, biodiversiteit en circulaire economie wordt meegenomen. In de scans merken we dat bedrijven weliswaar nadenken over energie (met name zonnepanelen) maar de kosten hiervan soms te hoog inschatten en/of niet op de hoogte zijn van mogelijke subsidies. Door wat maatregelen door te rekenen en hen te informeren, stimuleren we de ondernemers maatregelen te gaan nemen. Onderwerpen zoals biodiversiteit en circulaire economie zijn wat minder bekend bij de bedrijven die we bezochten. We benoemen de goede dingen die het bedrijf al doet en wijzen hier ook "quick wins" aan binnen het bedrijf. Samen met het bedrijf en de gemeente zoeken we naar mogelijkheden om de maatregelen uit te voeren.

Energietransitie in de agrarische sector

Tijdens het project Energietransitie in de agrarische sector zijn drie bijeenkomsten georganiseerd door OZHZ in samenwerking met LTO Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Het doel van de bijeenkomsten was om agrariërs te stimuleren om energie te besparen en op te wekken. Door deze collectieve aanpak met de brancheorganisatie tracht OZHZ om een grote groep agrariërs te inspireren en te stimuleren om aan de slag te gaan. Na de aftrap van de wethouder werd tijdens de bijeenkomsten het woord gedaan door lokale agrarische ondernemers die samen met OZHZ vertelden waar de kansen lagen om hun bedrijf te verduurzamen. Vervolgens waren er *pitches* van aanbieders van technieken en oplossingen, zoals: Lely, de Rabobank, stichting Drechtse Stroom, enz. Uit de door OZHZ uitgevoerde evaluatie is gebleken dat de agrariërs positief staan achter deze stimulerende aanpak. Diverse agrariërs zijn aan de slag met energie besparen en –opwekken. Een voorbeeld daarvan is een agrariër in Molenlanden die in 2018 1300 zonnepanelen heeft geplaatst. Daarnaast zijn verschillende agrariërs ook aan de slag gegaan met het opwekken van energie (bv. middels biovergisting en de postcodeoosregeling)

In de Hoeksche Waard is een projectgroep studenten van de HAS Hogeschool onder begeleiding van OZHZ aan de slag gegaan om agrariërs te ondersteunen bij energie besparen en -opwekken. Samen met een groep studenten van de HAS Hogeschool Den Bosch heeft OZHZ een presentatie gegeven voor agrariërs tijdens een LTO bijeenkomst. Na deze presentatie konden agrariërs zich inschrijven om deel te nemen aan het onderzoek van de studenten. 14 agrariërs waren geïnteresseerd en worden begin 2019 bezocht.

Duurzame gebiedsontwikkeling met 3D-ordering

Het is druk in onze ondergrond. De vraag naar ruimte in de ondergrond stijgt sterk door onder andere het stijgende aantal zonnepanelen en netcapaciteit en door de steeds groter wordende vraag naar energie uit de bodem. In 2018 is steeds meer aandacht gevraagd voor het meenemen van kansen en beperkingen van de ondergrond.

Deze adviezen zijn verwerkt in 3D-scans die voor verschillende projecten zijn opgesteld:

- Ontwikkeling bedrijventerrein Ambachtsezoom te Hendrik-Ido-Ambacht;
- Verduurzamen Bedrijventerrein Meerkerk te Zederik;
- Herontwikkeling Spuiboulevard te Dordrecht;
- Aanleveren bouwstenen voor de Omgevingsvisie Papendrecht).

De Ondergrond-scan wordt integraal opgenomen in projecten op het vlak van Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire Economie. In de ondergrond-scan, die vaak opgeschaald wordt naar Duurzaamheidsscans (bv. Molenlanden en Papendrecht), worden de relevante boven- en ondergrondthema's meegenomen in het advies. In 2019 zal dit product verder worden ontwikkeld en verfijnd en wordt bekeken voor welke gemeenten dit verdere input kan vormen in de omgevingsvisies en –plannen.

Themalijn Algemeen

In 2018 is deze themalijn geheel gewijd aan de komst van de Omgevingswet per 2021. Deze wet heeft consequenties voor het volledige werkpakket van OZHZ en rechtvaardigt een grote inzet en voorbereiding.

Omgevingswet:

Voor een succesvolle implementatie van de Omgevingswet is intensieve samenwerking met de bevoegde gezagen-gemeenten en provincie- en betrokken diensten OZHZ, VRZHZ en DGJ van essentieel belang. Voor de samenwerking is dan ook een regionale stuur- en projectgroep opgericht. De rol van OZHZ in het regio-brede project Omgevingswet ZHZ is in 2018 hetzelfde gebleven als in 2017. OZHZ verzorgt het secretariaat van de stuurgroep en het voorzitterschap van de projectgroep. OZHZ leverde een belangrijke bijdrage op vlak van inhoud en organisatie van een bestuurlijke bijeenkomst voor alle ketenpartners. De deelname in de afstemmings-overleggen met de andere Omgevingsdiensten en in de Leerkringen vergunningverlening en toezicht & handhaving is in 2018 voortgezet.

De medewerkers van OZHZ hebben kennis genomen van de inhoud van de Omgevingswet: door het houden van thema-ontmoetingen, presentaties in de units, het volgen van een basisopleiding en het spelen van de '*serious game*' die we in het kader van het regio-brede samenwerkingsproject hebben ontwikkeld. De *game* is met onze begeleiding ook bij de provincie en een aantal gemeenten gespeeld.

OZHZ maakte in 2018 een pool van adviseurs vrij die een uitgebreide basisopleiding Omgevingswet hebben gevolgd en aan de slag zijn gegaan om in concrete projecten te oefenen met de voorgestane cultuur van de Omgevingswet. OZHZ is betrokken geweest bij ontwikkeltrajecten van gemeenten voor het opstellen van een omgevingsvisie of omgevingsplan. Voorbeelden zijn het in afstemming met DG&J en VRZHZ maken van een omgevingsscan voor de omgevingsvisie in Papendrecht of het meedenken bij de omgevingsvisie Hoeksche Waard. De verworven kennis is beschikbaar voor het door-ontwikkelen van vergelijkbare adviesproducten.

De regio is benaderd middels een traject genaamd 'klantreizen'. Met deze 'klantreizen' heeft OZHZ in kaart gebracht op welke wijze de samenwerking OZHZ en regio nog beter vorm kan krijgen.

Databeheer, komst DSO

OZHZ werkt in samenwerking met alle Omgevingsdiensten in Zuid-Holland en provincie Zuid Holland aan het samenwerkingsproject datakwaliteit. Centraal staat een visie op de optimalisering van de informatievoorziening op de lange termijn en wat kunnen we op korte termijn al samen oppakken. Dit zal van belang worden bij de uitrol van het DSO (digitaal stelsel omgevingswet).

Van Programma Ontwikkeling VGDA naar Regieplan Programmasturing

Een collectieve regionale aanpak voor het oplossen van omgevingsvraagstukken heeft afgelopen 4 jaar vorm gekregen in het Programma Ontwikkeling. Het doel van dit programma was om de maatschappelijke opgaven te vertalen naar een goede uitvoeringspraktijk. Het programma had als inzet de meerwaarde van OZHZ als effectieve en efficiënte dienst voor VTH taken te borgen voor nu en de toekomst. Het jaar 2018 was het laatste jaar van het programma. In 2018 is daarom door OZHZ in gezamenlijkheid met de opdrachtgevers teruggekeken naar de resultaten van het programma. Conclusie van de evaluatie was dat zowel in- als extern behoefte bestaat aan voortzetting van een werkwijze waarbij regio-breed gewerkt wordt aan het oplossen van omgevingsvraagstukken (zoals asbestdaken), het voorsorteren op nieuwe uitdagingen (zoals Omgevingswet) en het ontwikkelen van nieuwe instrumenten (zoals kaartmateriaal). De conclusies en aanbevelingen zijn input geweest voor het nieuwe Regieplan programmasturing 2019-2021 dat de basis is voor de aanpak van belangrijke strategische veranderopgaven waarvoor regio en OZHZ gezamenlijk aan de lat staan in de komende jaren. Op basis van innovatie en door het integraal verbinden van opgaven levert OZHZ een bijdrage aan de toekomst van de regio.

Het in het Regieplan gepresenteerde Programma "Opgavegericht werken" is het feitelijke vervolg op het "Programma Ontwikkeling VGDA". Dit programma is gericht op het leveren van een bijdrage aan de opgaven en ambities van onze opdrachtgevers op het gebied van een duurzame toekomst (o.a. energiebesparing en circulaire economie), een gezonde leefbare omgeving (waaronder ook de reductie van regionale gezondheidsrisico's als gevolg van zeer zorgwekkende stoffen (zzs), houtrook en asbest) en veiligheid (zoals de relatie tussen bedrijven en waterveiligheid en aspecten van veiligheid bij duurzaamheidsinitiatieven).

Bestaande projecten uit het oude programma Ontwikkeling VGDA zijn getoetst aan de criteria van het Regieplan. De opgaven en ambities van gemeenten en provincie zijn leidend bij de projectkeuze binnen dit nieuwe programma. Daarnaast is gelet op het innovatief gehalte en verbindend karakter met andere opgaven. Gestreefd is om projecten die hoofdzakelijk uitvoeringsgericht zijn, niet meer hierin op te nemen maar onderdeel te laten worden van de reguliere jaarprogramma's. Dit was ook een wens die uit de evaluatie voortkwam.

2 Jaarverslag Programma Ontwikkeling VGDA 2018

Achtergrond en doel

Het programma Ontwikkeling 2015 - 2018 is een meerjarenprogramma voor de themalijnen Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Algemeen en is vastgesteld in het AB van 26 november 2014.

Hoofddoel voor de uitwerking van projecten in de themalijnen is, naast wat via de jaarprogramma's voor de opdrachtgevers wordt uitgevoerd, vooral gericht op '**ontwikkeling**'. Het gaat dan om het bijhouden van wet- en regelgeving, het anticiperen op actuele wettelijke ontwikkelingen en het daarop inhaken met innovatie en ontwikkeling van nieuwe producten en werkwijzen.

Elk jaar gedurende de looptijd van het programma worden projecten voorgesteld die binnen de themalijnen worden uitgevoerd. Voorliggende rapportage gaat over de uitvoering van de projecten in 2018 binnen het programma Ontwikkeling. Het betreft het laatste jaar binnen de periode van het meerjarenprogramma Ontwikkeling 2015 – 2018. Het programma wordt opgevolgd door het Regieplan Programmasturing 2019-2021, dat najaar 2018 is gepresenteerd aan DB en AB.

Voor de volledigheid wordt opgemerkt dat de beheersmatige activiteiten zijn opgenomen in een separate notitie Activiteiten Beheer, die eveneens jaarlijks door het AB wordt vastgesteld.

Inhoudelijke verantwoording

In het volgende hoofdstuk is per themalijn een overzicht opgenomen van de belangrijkste resultaten van de projecten over 2018. Daar waar projecten doorloop kennen en worden opgenomen onder het Regieplan is dat aangegeven bij de afzonderlijke projecten.

Financiële verantwoording

In 2018 was circa 8.300 uur (€ 728.872, -) gereserveerd voor de uitvoering van het Programma Ontwikkeling. Bij het thema Veiligheid heeft aanvullende financiering plaatsgevonden uit IOV-budget (220.000,-). Voor het thema duurzaamheid zijn door de opdrachtgevers extra middelen ter beschikking gesteld vanuit het resultaat over 2017 (200.000,-). Voor het thema Algemeen zijn extra externe middelen beschikbaar gesteld ter hoogte van € 100.000, -. De externe kosten van de e-noses zijn cf. AB-besluit gedekt uit de jaarprogramma's.

Navolgend is een overzicht weergegeven van de geraamde kosten en realisatie voor de periode 2018 (in concept) met de verdeling van de verschillende financieringsstromen.

Tabel 1: Begroot budget en realisatie Programma Ontwikkeling – 2018

Thema	Budget 2018				
	Programmabudget	realisatie	Subsidies / externe financiering	realisatie	Totale realisatie
Veiligheid	€ 162.002,-	109.988,-	€ 220.000,- (IOV)	€ 220.000,-	329.988,-
Gezondheid	€ 120.032,-	105.608,-			105.608,-
Duurzaamheid	€ 191.839,-	190.560,-	€ 200.000,-	79.345,-	269.905,-
Algemeen / Omgevingswet	€ 254.999,-	269.323,-	€ 100.000,-	99.999,-	369.322,-
Totaal	€ 728.872,-	675.479,-	€ 520.000,-	399.344,-	1.074.823,-

De totale realisatie van het programma "Veiligheid, Gezondheid, Duurzaamheid en Algemeen (VGDA) bedraagt € 675.479 en blijft binnen de begroting (€ 728.872). De onderbesteding betreft met name het thema Veiligheid. Oorzaak hiervoor is capaciteitstekort voor het bemensen van de geplande projecten.

Het niet-gebruikte extra budget voor duurzaamheid (121.934,-) schuift door naar Regieplan 2019, onderdeel Duurzaamheid.

Conclusies en resultaten Programma Ontwikkeling VGDA 2015-2018

Concrete aanleiding voor het opmaken van de balans is het aflopen van de programmaperiode van het Programma Ontwikkeling Veiligheid Gezondheid Duurzaamheid en Algemeen 2015-2018.

In dit programma is een eerst aanzet gegeven om gestructureerd te werken aan de toekomst een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving en voor te bereiden op de komst van de Omgevingswet.

Samen met AGO-leden heeft in 2018 een evaluatie plaatsgevonden over de afgelopen programmaperiode. De belangrijkste conclusies en aanbevelingen waren:

Conclusies Inhoud

- Projecten hebben bijgedragen aan de veiligheid, gezondheid en/of duurzaamheid in de regio. De opdrachtgevers zijn overwegend tevreden over het nut van de uitgevoerde projecten.
- Opdrachtgevers zien de meerwaarde van innovatieve projecten voor de opgaven van gemeenten/provincie.
- Er zijn erg veel projecten en daardoor is er onvoldoende focus. Een centrale kapstok zoals bijvoorbeeld de Omgevingswet ontbreekt. Er is behoefte aan integraliteit
- Meer oog voor innovatie en daarmee inspelen op nieuwe ontwikkelingen is nodig.

Conclusies Proces

- Na de ontwikkelingsfase aandacht voor succesvol implementeren in reguliere uitvoering.
- Gebruik van data/informatie wordt de komende jaren alsmaar belangrijker.
- Aandacht voor prioritering en zorgen voor verbinding van nieuwe ontwikkelingen met regulier werk
- Opdrachtgevers hechten belang aan innovatie, daarnaast moet de kwaliteit van de primaire reguliere taken op orde zijn.
- Zowel voor de reguliere taken als voor innovatie en ontwikkeling is databeheer essentieel.

- Effectief samenwerken met opdrachtgevers is mensenwerk. De opdrachtgever vraagt om kwalitatief goede medewerkers met de kennis van gemeenten en provincie en competenties zoals inlevingsvermogen en politieke sensitiviteit.

Aanbeveling: Zoek integraliteit en verbinding in het programma

- Ten aanzien van de inhoud is er meer behoefte aan integraliteit. De Omgevingswet is het centrale thema, waarlangs de ontwikkeling zijn plaats krijgt.
- De collegeprogramma's en beleidsvoornemens bieden aanknopingspunten voor de opgaven in een nieuwe programmaperiode.
- Nieuwe projecten dragen bij aan de missie van OZHZ. Dit vraagt om focus en keuzes maken.
- In de voorbereiding en uitvoering van een nieuw programma aandacht voor communicatie en samenwerking met opdrachtgevers. Resultierend in vernieuwing en verbetering van de diensten en producten van OZHZ.

Aanbeveling: Kennis en informatie zijn belangrijk voor het eindresultaat

- Ga voor de projecten gezamenlijk met opdrachtgevers maatschappelijke indicatoren definiëren om de effecten en resultaten van projecten te bepalen en waarderen.
- Interne organisatie en primaire werkzaamheden zijn op orde voor reguliere taken. Innovatie en nieuwe ontwikkelingen worden gekoppeld aan de reguliere taken.
- Aan de kwaliteit van data worden steeds hogere eisen gesteld. Dit vraagt om adequaat databeheer met aandacht voor reguliere taken en bij ontwikkeling. Het koppelen van ieders 'unieke' data en de gezamenlijke ontsluiting van data maakt opdrachtgevers en OZHZ slagvaardiger.

Overall-conclusie

Conclusie van de evaluatie was dat zowel in- als extern behoefte bestaat aan voortzetting van een werkwijze waarbij regio-breed gewerkt wordt aan het oplossen van omgevingsvraagstukken (zoals asbestdaken), het voorsorteren op nieuwe uitdagingen (zoals Omgevingswet) en het ontwikkelen van nieuwe instrumenten (zoals kaartmateriaal).

Vervolg

De conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie van het Programma Ontwikkeling VGDA 2014-2018 zijn meegenomen in het nieuwe Regieplan Programmasturing 2019-2021 (AB-vergadering november 2018) dat de basis is voor de aanpak van belangrijke strategische veranderopgaven. Op basis van innovatie en door het integraal verbinden van opgaven levert OZHZ een bijdrage aan de toekomst van de regio.

Het in het Regieplan gepresenteerde Programma "Opgavegericht werken" is het feitelijke vervolg op het 'Programma Ontwikkeling VGDA. Dit programma is gericht op het leveren van een bijdrage aan de opgaven en ambities van onze opdrachtgevers op het gebied van een duurzame toekomst (o.a. energiebesparing en circulaire economie), een gezonde leefbare omgeving (waaronder ook de reductie van regionale gezondheidsrisico's als gevolg van zeer zorgwekkende stoffen (zzs), houtrook en asbest) en veiligheid (zoals de relatie tussen bedrijven en waterveiligheid en aspecten van veiligheid bij duurzaamheidsinitiatieven).

Bestaande projecten uit het oude programma Ontwikkeling VGDA zijn getoetst aan de criteria van het Regieplan. De opgaven en ambities van gemeenten en provincie zijn leidend bij de projectkeuze binnen dit nieuwe

programma. Daarnaast is gelet op het innovatief gehalte en verbindend karakter met andere opgaven. Gestreefd is om projecten die hoofdzakelijk uitvoeringsgericht zijn, niet meer hierin op te nemen maar onderdeel te laten worden van de reguliere jaarprogramma's. Dit was ook een wens die uit de evaluatie voortkwam.

3 Overzicht Projecten 2018 per thema

Thema Veiligheid

	Onderwerp	Project	Omschrijving / resultaat 2018
1	Waterveiligheid	Waterveiligheid bij relevante bedrijven	<p>Op basis van de bevindingen in 2017 zijn 12 risicovolle bedrijven in een overstromingsgebied geselecteerd. In 2018 zijn 8 BEVI-bedrijven, met installaties als PGS15-opslagen en LPG-tankstations, bezocht. Doel van deze bedrijfsbezoeken was het verkrijgen van inzicht, bewustwording en kennisverrijking bij bedrijven en overheid over hoe deze risicovolle bedrijven zich hebben voorbereid of kunnen voorbereiden op overstromingsscenario's. De resultaten en kennis die in dit project is opgedaan kan in de volgende jaren breder worden ingezet.</p> <p>Naast dit project heeft OZHZ aansluiting gevonden bij het project/ Living Lab: 'Zelfredzaam Eiland van Dordt'. In dit project wordt multidisciplinair samengewerkt om Dordrecht voor te bereiden om een grootschalige overstroming – o.a. door toepassing van meerlaagse veiligheid -. De kennis die is opgedaan bij de bedrijfsbezoeken kan in 2019 ook worden ingezet in het project ZrE Dordt.</p>
2	Optimaliseren sturen op outcome	Project risicobedrijven met gevaarlijke stoffen	<p>Doel van het project Toezicht Risicobedrijven met gevaarlijke stoffen (niet Brzo) is het verhogen van de veiligheid bij de bedrijven, bijvoorbeeld door aanscherping van vergunningen, en het versterken van de samenwerking met VRZHZ.</p> <p>In 2018 zijn 16 controles gezamenlijk uitgevoerd. Hierbij zijn er 10 waarschuwbrieven met een termijn verzonden en 1 vooraankondiging last onder dwangsom. Ook zijn 2 bedrijven bezocht die vorig jaar ook gezamenlijk waren gecontroleerd. Bij deze bedrijven zijn in tegenstelling tot vorig jaar geen overtredingen aangetroffen.</p> <p>Eén van de gecontroleerde bedrijven wil werkzaamheden gaan verrichten waardoor zij onder de BRZO regelgeving gaan vallen. Tijdens de gezamenlijke controles is gebleken dat het bedrijf moeite heeft met naleving van veiligheids-gerelateerde voorschriften. De eventuele aanvraag zal daarom kritisch worden bekeken. Zo zullen voorwaarden worden gesteld aan de veiligheidscultuur die nodig is om voor een vergunning in aanmerking te komen. In 2018 zijn er geen volledige veiligheidscultuurmetingen uitgevoerd.</p>

		Project gevolgen extramuralisatie in de zorg	Werkzaamheden in 2018 bestonden uit het afronden van onderzoek naar de gevolgen voor de veiligheid van ouderen die in voormalige zorgcomplexen wonen. Waar nodig zijn gemeenten geadviseerd en aanbevelingen uitgevoerd. Er heeft geen toezicht plaatsgevonden (relatie met implementatie aanbevelingen onderzoek Taakuitvoering Risicobeheersing (TUR) ism VRZHZ).
		Project Implementatie gewijzigde PGS-normen	Dit is een nieuw project waar mee de nieuwe en gewijzigde PGS-normen planmatig worden geïmplementeerd. In 2018 zijn geen nieuwe PGS richtlijnen in Nieuwe Stijl verschenen. Daardoor zijn op dit punt ook geen activiteiten ontwikkeld. Het budget is deels besteed. Wel is er een projectopzet gemaakt alsmede een kennismatrix en een lijst met type B inrichtingen.
3	Databeheer	Project signaleringskaart Zuid-Holland	In samenwerking met provincie, OD's en VR's is gewerkt aan het opstellen van een signaleringskaart om beperkingen risicokaart op te vangen (hier was apart budget voor). Deze signaleringskaart is in de loop van 2018 verder ontwikkeld getest, gevolgd door ingebruikname.
		Actualiseren signaleringskaart door toepassen schillenbenadering (OW)	Diverse inhoudelijke werkzaamheden uitgevoerd ter voorbereiding op de Omgevingswet, nieuwsbrief voor gemeenten opgesteld. De zgn. schillenbenadering komt beschikbaar in ArcGis vanaf 2019.
		Data op orde	De EV-basiskaart is in juli 2018 geactualiseerd en beschikbaar.
4	Ondersteunen gemeenten bij RO-processen	Advisering gemeenten over EV-risico's in RO-processen.	Op verzoek van gemeenten zijn risicoberekeningen uitgevoerd/gecontroleerd.
		Advisering gemeenten routing gevaarlijke stoffen	In 2018 hebben verschillende gemeenten adviezen gevraagd m.b.t. routing. De gemeente Strijen heeft advies gevraagd m.b.t. de bebording langs de route. De gemeente Zwiindrecht heeft advies gevraagd over hoe om te gaan met wegafsluitingen van de Route gevaarlijke stoffen. Voor de gemeente Hendrik-Ido-Ambacht is een aangepaste kaart voor de Routing gemaakt n.a.v. een gewijzigde verkeerssituatie. Daarnaast is een overzicht gemaakt van de meest actuele routebesluiten per gemeente. Verder is door de Hoeksche Waard gemeenten gevraagd om advies.
5	Kwaliteitsverbetering EV in RO en vergunningverlening	Project advisering rondom BRZO-bedrijven	Betreft een nieuw project in 2018 vanwege de taakoverdracht VTH van Brzo en RIE 4 bedrijven. Doel is kennisbehoud bij de OD's over specifiek aan deze bedrijven gerelateerde specialismen (m.n. lucht en veiligheid), informatiedeling met DCMR en tevens het mede-zorgdragen voor een goed lopend proces voor

			invulling van de gemeentelijke wettelijke adviesrol bij vergunningverlening aan deze Brzo of RIE 4-bedrijven. Met DCMR zijn specifieke afspraken gemaakt voor verbetering van de informatiedeling en het adviesproces. Daarnaast is medio oktober een samenwerkingsovereenkomst BRZO getekend tussen de Zuid-Hollandse OD's. Met gemeente Dordrecht zijn afspraken gemaakt om wettelijk advies te doen namens Dordrecht. Andere gemeenten zijn ook geïnteresseerd hierin. Er vindt ook afstemming en samenwerking plaats met andere OD's.
		Evaluatie projecten Veiligheid	Evaluatie is uitgevoerd en benut voor het regieplan 2019.
		EV-netwerk versterken	In 2018 heeft afstemming plaatsgevonden in regioverband tussen gemeenten en betrokken diensten. Via het Expertiseoverleg ZH is afgestemd over de Zuid-Holland-brede integrale aanpak via het Expertiseoverleg ZH.
6	Inspelen op ontwikkelingen, advisering omgevingsveiligheid	Ontwikkelingen Omgevingsveiligheid - Omgevingswet – regionale samenwerking	In dit project gaat het om het in beeld brengen van de gevolgen van wijzigingen in wetgeving op het gebied van veiligheid en gemeenten hierover informeren, het versterken van de regionale samenwerking met de VRZHZ en het ontwikkelen naar een bredere adviesrol van OZHZ t.a.v. een veilige leefomgeving. In dat kader is in 2018 o.m. een filmpje gemaakt over het onderwerp omgevingsveiligheid en via de externe nieuwsbrief verspreid. https://youtu.be/nNJKhGCWcE
		Onderzoek gevolgen gebruik innovatieve brandstoffen	Er zijn twee onderzoeken uitgevoerd: <ol style="list-style-type: none"> 1. Waterstoftankstations: Op initiatief van de werkgeversorganisatie Drechtsteden is er in een Directeurenoverleg een intentieovereenkomst getekend om binnen het Drechtstedengebied binnen 2 jaar vijf H2-tankstations te operationeel te hebben. OZHZ heeft 10 potentiële locaties voor een H2-tankstation onderzocht op o.m. veiligheidsaspecten (zie ook Duurzaamheid). 2. Buurtbatterij: Ter voorkoming van overbelasting van het elektriciteitsnetwerk wordt gezocht naar mogelijkheden voor lokale opslag van energie. Dit gebeurt in zogenaamde buurtbatterijen. Deze installaties zijn niet geheel zonder risico's voor de omgeving. OZHZ heeft onderzocht wat dit risico is en een eerste aanzet voor een infoblad voor de RO-collega's bij de gemeenten.

	Onderwerp	Project/projectleider	Omschrijving resultaat 2018
1	E-noses (elektronische meetpunten) netwerk Zuid-Holland Zuid	-E-noses netwerk t.b.v. <i>early warning</i> , detectie ontgassen van tankschepen, en omgevingskwaliteit/	<p>De e-noses signaleren een groot deel van de (jaarlijks honderden) ontgassing in de regio. In 2018 is de zgn. ontgassingstool in gebruik genomen waardoor de mate van signaleren is verbeterd.</p> <p>Daarnaast is gewerkt aan de ontwikkeling van een Benzeensensor. Deze moet ervoor gaan zorgen dat aanwezigheid van benzeen (PMV-verbod) tijdig wordt gesignaleerd om zo de effectiviteit van het toezicht op het water te verhogen. De ontwikkeling van de benzeensensor is echter complex. In het 4^e kwartaal is de sensor opnieuw geprogrammeerd om in 1^e kwartaal daadwerkelijk metingen te verrichten.</p> <p>De gemeenten en provincie worden geadviseerd om het E-noses netwerk in Zuid-Holland Zuid tenminste nog 2 jaar in stand te houden.</p> <p>Eind 2018 is bij de betrokken overheden discussie ontstaan over de juridische reikwijdte van het benzeen verbod in de PMV van de provincie. In het verlengde van deze discussie ligt ook de vraag wie op het water toezicht houdt op benzeen-emissies. Deze discussie wordt in 2019 voortgezet.</p>
2	Asbest	- Plan van aanpak asbestdaken	OZHZ heeft in 2018 gewerkt aan het actueel houden van het inventarisatiebestand en aan informatie uitwisseling met de veiligheidsregio. Eigenaren zijn verantwoordelijk voor sanering en tot het verbod ingaat, kan het bevoegd gezag niet inzetten op toezicht en handhaving. Daarom wordt ingezet op het actief informeren en stimuleren van eigenaren om asbest te verwijderen. Het plan van aanpak is gepresenteerd aan het AGO. Dit is

		<p>gevolgd door een ronde langs de gemeenten in de regio om de aanpak en stand van zaken in elke gemeente te monitoren.</p> <p>In oktober 2018 heeft de Tweede Kamer ingestemd met het verbod op asbestdaken per 2024. Daarover is wederom door OZHZ actief gecommuniceerd. Komende jaren worden de regiogemeenten verder ondersteund met actuele kennis en samen met de opdrachtgevers werkt OZHZ aan realisatie van verwijdering van asbestdaken in de fysieke leefomgeving per 2024.</p>
3	- Kennisnetwerk OZHZ expertise asbest	<p>Het expertise-netwerk asbest van OZHZ is in 2018 bijeen geweest in sessies waarin de stand van zaken in de regio is besproken. Toezichthouders hebben inzicht in de regionaal beschikbare informatie vanuit de Asbest-kaart. Daarnaast is wet en regelgeving in kaart gebracht met als doel het organiseren en in stand houden van het kennisniveau asbest en afstemming binnen OZHZ en met gemeenten / provincie.</p>
4	-Ketentoezicht asbest	<p>Door bundeling van kennis en informatie wordt ingezet op een beter zicht op de asbestketen met als doel milieucriminaliteit o.g.v. asbest beter te kunnen aanpakken. Het project asbest is deels uitgevoerd. Er zijn nog geen inspecties uitgevoerd in 2018. Het project heeft zich gericht op onderzoek en beschikbaarheid van de gegevens in het Landelijk Asbest Volg Systeem (LAVS). Hierin zijn 2 aanbevelingen naar voren gekomen. Het gaat hier om koppeling van twee databases (LAVS en AMICE) en de invoer van een meldplicht voor tussentijdse opslaglocaties. Om de samenwerking in de keten te verbeteren wordt opgetrokken met Rijkswaterstaat (LMA), diverse omgevingsdiensten en landelijke werkgroepen. Met de koppeling van registraties in 2019 kan een definitief format worden opgesteld voor toezichthouders.</p>

5	E-waste (elektronica afval)	Ketentoezicht E-waste (defecte of verouderde elektrische en elektronische toestellen)	<p>Het project betreft onderzoek naar de (illegale) inzameling en verwerking van E-waste door niet gecertificeerde verwerkers in Zuid-Holland Zuid.</p> <p>In 2018 is nagegaan welke wet -en regelgeving van toepassing is bij de inzameling en verwerking van e-waste. Dit bleek complexer dan gedacht als gevolg van verschillende interpretaties van wet- en regelgeving. Vervolgens is vanuit Squit XO een overzicht gegenereerd van bedrijven die mogelijk een relatie hebben met e-waste. Hieruit is een selectie gemaakt van bedrijven die in 2019 bezocht gaan worden waarbij de nadruk ligt op aanwezigheid van e-waste.</p> <p>In 2019 zal dit project aansluiten op een landelijk project e-waste waarbij het LMA, het landelijke milieuteam van de politie en verschillende omgevingsdiensten. Dit zal dan opgenomen worden in een project over informatie-gestuurd (IGW) werken van de OZHZ. Een belangrijk onderdeel zal het communicatietraject worden.</p>
6	Indirecte lozingen		Reserveproject. Dit project is niet in uitvoering gebracht vanwege de actualiteit met betrekking tot Rubbergranulaat. Zie toegevoegd project Rubbergranulaat.
7	Denktank zzs-stoffen		<p>Dit project betreft een onderzoek naar de mogelijkheden om het uitstoten of lozen van zeer zorgwekkende stoffen (zzs) niet of alleen in lagere concentraties toe te staan dan wettelijk geldende normen.</p> <p>In 2018 heeft OZHZ kennis over ZZS opgebouwd middels bestaande regelgeving, interne sessies, het Kennisnetwerk ZZS en overleggen met DCMR / PZH. Tevens denkt OZHZ in deze kaders mee over een verdere vormgeving van het ZZS-beleid.</p> <p>Daarnaast heeft OZHZ meegedraaid (en blijft dit doen) met de ZZS-inventarisatie door de DCMR. Dit betreft m.n. de afvalverbranders en de tankreinigingsbedrijven. Daarmee is voor deze branches het inzicht vergroot in de ZZS-emissies en de problemen met het verkrijgen van gegevens hierover. De vervolgacties die hieruit volgen, zoals verder onderzoek en invulling geven aan actualisaties van vergunningen, zullen volgend jaar plaatsvinden.</p>

8	Houtrook	Bijdrage advies houtrook en gezondheid	<p>Om overlast of gezondheidsschade als gevolg van het stoken van hout en andere vaste brandstoffen door particulieren te voorkomen en/of te verminderen, wordt een pakket aan maatregelen uitgewerkt. OZHZ participeert in 2 landelijke werkgroepen. De eerste bijeenkomsten hebben in de tweede helft van 2018 plaatsgevonden. Doel was om de uitgangspunten en een plan van aanpak vast te stellen voor communicatie/informatievoorziening en onderzoek naar een handhavingsmethode voor rookoverlast.</p> <p>De werkgroep handhavingsmethode zou in september de resultaten krijgen van het plan van aanpak zodat voor het stookseizoen alles klaar zou staan. Dit is helaas niet gelukt omdat over doelen en de voorgestane aanpak nog geen overeenstemming is bereikt met het ministerie. Naar verwachting krijgt het pva in 2019 verder vorm en kunnen de gevolgen voor de regio dan duidelijk worden.</p>
9	Samenwerking Dienst Gezondheid en Jeugd	Versterken samenwerking Dienst Gezondheid en Jeugd/kennisuitwisseling/kennisopbouw RIVM	<p>Het project betreft het versterken van de samenwerking door kennisuitwisseling, het combineren van data/informatie die beschikbaar is binnen de diensten en het uitvoeren van een pilotproject waarbij gezondheidseffecten worden gekoppeld aan regulering.</p> <p>In 2018 is literatuuronderzoek verricht naar de relatie gezondheid en milieunormering. Ook is kennis genomen van het instrument Milieugezondheidsrisico (MGR) van RIVM. Dit instrument kan gebruikt worden om verschillen in ziektelast (gezondheid) voor mogelijk RO-ontwikkelvarianten in beeld te brengen en is op deze wijze behulpzaam bij maken van inrichtingskeuzes bij gemeenten. In 2019 zal bij een concreet project het instrument worden als pilot worden toegepast.</p>
10	Samenwerking Dienst Gezondheid en Jeugd	Gezondheid en veehouderij (geitenhouderij)/Versterken samenwerking Dienst Gezondheid en	<p>In 2018 is literatuuronderzoek verricht naar de relatie gezondheid en veehouderij. Bij geitenhouderijen speelde afgelopen jaren de problematiek van de Q-koorts. Op bedrijven worden geiten inmiddels gevaccineerd tegen</p>

		Jeugd/kennisuitwisseling/kennisopbouw RIVM	de Q-koorts. RIVM heeft geconstateerd dat mensen die wonen in de nabijheid van geitenhouderijen toch een grotere kans hebben op longontsteking. De provincie Zuid-Holland heeft in januari 2018 is de Verordening ruimte 2014 aangepast. In deze verordening wordt nieuwvestiging van geitenhouderijen en uitbreiding van bestaande geitenhouderijen binnen de provincie Zuid-Holland uitgesloten. Een gezonde leefomgeving is één van de pijlers van de Omgevingswet en zal in 2019 in dat Programma verder vorm krijgen.
11	Rubbergranulaat	Analyse potentiële impact gebruik rubbergranulaat op sportvelden	Gebruik rubbergranulaat op sportvelden en de mogelijke gevolgen voor milieu en leefomgeving. Doel van het project was om de gevolgen in kaart te brengen en risico's van gebruik te analyseren, op basis daarvan de regio te informeren en te adviseren. Op basis van het rapport "Verkenning milieueffecten rubbergranulaat bij kunstgrasvelden", is een beeld gevormd van de ernst en de urgentie van het toegepaste rubbergranulaat. Hierna is er contact gezocht met de DCMR om gezamenlijk een standpunt te vormen over het rapport. OZHZ heeft op basis van het rapport een memo voor de AGO opgesteld over de milieueffecten van rubbergranulaat. Vervolg-acties kunnen zijn om per gemeente een inventarisatie uit te voeren naar het type en kwaliteit van de kunstgrasvelden. De inventarisatie kan leiden tot een bodemonderzoek c.q. baggeronderzoek naar de mogelijk aanwezige verontreinigingen.

De energietransitie

Klimaatadaptatie

Biodiversiteit Mobiliteit

Circulaire economie

Educatie en

innovatie Overige onderwerpen: lucht, geluid, bodem, veiligheid, enz.

Thema activiteiten	mbt	Partners	Doelstelling	Resultaat	Toekomst
Project energiebesparing bij inrichtingen (Meerjarenplan Energie 2016-2020)	 	Gemeenten en provincie	1 PJ energie besparen per 2020 bij inrichtingen door het uitvoeren van toezicht, vergunningverlening en stimulerende projecten.	Het MJP-E is het plan waaruit verschillende projecten voor bedrijven zijn geïnitieerd. In 2018 is, naast uitvoering van de wettelijke taken, de focus gelegd op het stimulerende spoor. In 2018 is de coördinatie van het MJP-E gedeeltelijk uitgevoerd vanuit het thema. De wettelijke taken en het stimulerende spoor zijn geborgd in de organisatie.	In 2019 wordt het stimulerende spoor verder uitgebouwd en geprofessionaliseerd. Het spoor van toezicht wordt geïntensiveerd. De actualisatie van vergunningsteksten op het gebied van energie en vervoer wordt versneld.
Verkenning circulaire economie		-	Onderzoeken welke rol OZHZ kan innemen om samen met partners de transitie naar een circulaire economie te versnellen.	Netwerk en kennis opgedaan. Circulaire economie als onderwerp ingebracht bij duurzaamheidsscan bedrijven en in integrale adviezen terrein. Kennis en noodzaak van circulair bouwen verspreid aan collega's samen met gemeente Dordrecht, gekoppeld aan bouwopgave.	Focussen op 'nieuwe onderwerpen' zoals circulaire landbouw en mogelijke bijdrage hierin. Nieuwe pilotprojecten zijn gedefinieerd. Circulair bouwen heeft de aandacht. Hoe kunnen wij gemeenten ondersteunen die in aanbesteding verder gaan dan bestaande normen rondom Milieuprestatie Gebouwen?
Verkenning klimaatadaptatie		-	Onderzoeken welke rol expertise OZHZ een waardevolle toevoeging heeft rondom klimaatadaptatie.	Bij drie verschillende <i>klimaattafels</i> (Hoeksche Waard, Drechtsteden en Alblasserwaard) expertise geleverd.	Betrokken blijven als stakeholder bij de stresstesten. Als adviseur bij de uit te voeren risicodialogen betrokken zijn. Verankering van klimaatadaptatie in beleid.
Pilot transitie van gas naar gasloos		Gemeenten en provincie	Concrete voorstellen richting gemeenten op welke wijze OZHZ gemeenten en provincie kan ondersteunen.	Bijdrage aan de RES als brug tussen bedrijfsleven en gemeente en andere partners, waaronder de warmtetransitie visie Drechtsteden,	Verdere deelname aan en ondersteuning bij de RES in de regio.
Project energiebesparing koopwoningen (energieloket)		Gemeenten, maatschappelijke organisaties	Coördinatie van het energieloket en zorgdragen voor regionale waarborging.	Door een bijdrage van PZH heeft het energieloket veel activiteiten kunnen organiseren in 2018. De coördinatie is in 2018 overgedragen aan de gemeenten.	De subsidieperiode voor het opzetten van het energieloket is per 31-12-2018 verstreken. Het energieloket gaat daarom vanaf 2019 zelfstandig per gemeente/regio verder. De rol van OZHZ is hiermee beëindigd. Dit is afgestemd met de stuurgroep.

Pilot vervoersmanagement		Alblasserdam, omgevingsdiensten	Vervoersmanagement als wettelijke verplichting waarborgen, stimulerende aanpak ontwikkelen.	Deelname aan Multihoek vervoer, waar omgevingsdiensten een landelijke aanpak neerzetten om de wettelijke taken te waarborgen. Daarnaast is in Alblasserdam een vervoersscan uitgevoerd en een bedrijvenbijeenkomst gehouden als pilot.	Uitvoering van de wettelijke taken vervoersmanagement verder waarborgen bij vergunningverlening en integreren bij energietoezicht. De stimulerende aanpak door-ontwikkelen. Wettelijke taken waarborgen in de Omgevingswet in samenwerking met omgevingsdiensten.
Scholenproject Hoeksche Waard		Hoeksche waard, maatschappelijke organisaties	Onderwijs en scholieren betrekken bij de energietransitie en verduurzaming, verbinden van partners.	OZHZ heeft leerlingen uitgedaagd innovatieve ideeën aan te dragen voor het stimuleren van verduurzaming van bedrijven. De leerlingen kwamen met het advies van een duurzaamheidslogo voor bedrijven.	Het scholenproject van de Hoeksche Waard is niet opgenomen in het regieplan 2019. OZHZ neemt geen deel meer aan het project. Wel wordt gezocht naar mogelijkheden om in de Drechtsteden en in Gorinchem een soortgelijke aanpak neer te zetten.
Extra bijdrage		Partners	Doelstelling	Resultaat	Toekomst
Pilot waterstof Drechtsteden		Werkgevers Drechtsteden	Samen met partners een Waterstof Vulpunt realiseren in regio Drechtsteden.	Van <i>innovatietafel</i> Werkgevers Drechtsteden naar twee concrete initiatieven op de Dordtse Kil 4 en Laan Verenigde Naties op korte termijn. 10 locaties onderzocht.	Een vooruitzicht naar nog 2 extra vulpunten binnen 2 a 3 jaar. Pilotproject opgesteld rondom relatie waterstof en externe veiligheid.
Project agrarische sector		Gemeenten HW en ALV, LTO, HAS Hogeschool, Energieke regio, Rabobank, enz.	Grote kansen voor de energietransitie in de agrarische sector benutten.	Vier bijeenkomsten georganiseerd i.s.m. LTO over energie besparen en opwekken. Grote groep agrarische ondernemers geïnspireerd en geïnformeerd over de mogelijkheden en wettelijke verplichtingen. 12 energiescans bij agrariërs uitgevoerd, waarvan een aantal maatregelen inmiddels zijn getroffen. 14 agrariërs bezocht in onderzoek studenten. Tijdens de bijeenkomsten is podium geboden voor <i>pitches</i> van aanbieders van technieken en oplossingen.	Het project agrarische sector Alblasserwaard Vijfheerenlanden is afgerond. Het project in de Hoeksche Waard loopt nog, het onderzoek van de studenten wordt in 2019 afgerond. Resultaten worden, mogelijk via een bijeenkomst, teruggekoppeld naar agrariërs.
Project energietransitie bedrijventerreinen		Zwijndrecht, Drechtse Stroom, Parktrust,	Ontwikkelen en uitvoeren van een gebiedsgerichte aanpak om de energietransitie te stimuleren bij bedrijven op	Tijdens dit project zijn 2 bijeenkomsten georganiseerd voor en door bedrijven op het bedrijventerrein de Geer. Er zijn 10 energiescans uitgevoerd. En er zijn	Op het bedrijventerrein de Geer en Groote Lindt is een enquête uitgezet hoe bedrijven verder ondersteund kunnen worden bij het verduurzamen. In 2019 wordt nagedacht over een vervolg en nazorg en worden

		stichting de Geer	bedrijventerrein de Geer en Groote Lindt.	verbindingen gelegd tussen de verschillende deelnemers en bedrijven waardoor een start is gemaakt met een collectieve aanpak.	nieuwe bedrijventerreinen middels de DPL methode in kaart gebracht.
Project energietransitie bedrijfsleven		Korendijk, Gorinchem, Energieke regio, OHW, Rabobank, IKG, enz.	Ontwikkelen en uitvoeren van een gebiedsgerichte aanpak om de energietransitie te stimuleren bij bedrijven in de gemeente.	Soortgelijke aanpak als project energietransitie bedrijventerreinen. 2 bijeenkomsten georganiseerd met <i>pitches</i> van ondernemers en terugkoppeling van de resultaten van 6 energiescans.	Gebiedsgerichte aanpak inzetten bij andere gemeenten en verbreden op andere onderwerpen en koppelen aan lokale en regionale ambities en doelstellingen. Er wordt gestreefd naar een regionale of lokale community voor bedrijven op het gebied van duurzaamheid en de energietransitie.
Project duurzaamheidsscans		Molenlanden en Papendrecht	Bedrijven informeren en stimuleren om aan de slag te gaan met energie, mobiliteit, circulaire economie, biodiversiteit en klimaatadaptatie	Acht bedrijven gescand, 24 duurzame kansen uitgewerkt, bedrijven over duurzaamheid geïnformeerd tijdens ondernemersontbijt Molenlanden. In Papendrecht gekoppeld aan omgevingsvisie. Schaalniveau van scans geeft voor gemeenten goed weer wat er speelt en waar hun bedrijven staan als het gaat om duurzaamheid.	Intentie voor meer koppeling duurzaamheid bij bedrijven en omgevingsvisies en plannen
Coördinatie project energiescans Zuid-Holland Zuid		Gemeenten, Energiepartners	Aandragen en benutten van kansen op het gebied van energie bij bedrijven. Onderzoeken van de mogelijkheden voor dynamisch toezicht bij bedrijven, waarbij real-time inzicht is in het energiegebruik, en de te treffen en genomen maatregelen.	In de regio zijn 115 energiescans uitgevoerd met de besparingstool, bedrijven hebben direct toegang en inzicht in hun energiegebruik en de geadviseerde en wettelijk verplichte maatregelen en zien hoeveel zij bespaard hebben. OZHZ heeft inzicht in hoeveel er wordt bespaard in de regio.	In 2019 zijn 192 energiecontroles ingepland gebaseerd op dynamisch toezicht. Bedrijven worden bezocht middels een tool. Dit maakt het toezicht efficiënt en de besparing wordt inzichtelijk. Tevens is dit een mogelijk hulpmiddel voor de aankomende energie informatieplicht voor bedrijven.

Verkenning bedrijvenportal (energieloket bedrijven)		Gemeenten, provincie, ondernemers- verenigingen	Opzet van een portal met een besparingstool (energieloket), informatie over mogelijkheden, subsidies en wet- en regelgeving en een community (duurzame kring).	Eerste concept versie van de portal voor de regionale energiestrategie Drechtsteden is online, waarbij OZHZ het deel voor bedrijven heeft gevuld. In Hoeksche Waard en Gorinchem en Molenlanden zijn de eerste gesprekken gevoerd met stakeholders.	Verder invullen en ontwikkelen van de portal in de Drechtsteden, bijdragen aan portal in de Hoeksche Waard en Gorinchem en Molenlanden.
Project advisering duurzaamheid ruimtelijke planvorming	 	Alblasserdam, Dordrecht	Integreren van onderwerp duurzaamheid in integrale adviesing bij ruimtelijke plannen voor opdrachtgevers	OZHZ heeft in twee concrete ruimtelijke planprojecten kansen aangedragen voor duurzaamheid. Hierbij zijn de ambities van bedrijven en gemeenten in kaart gebracht als bouwstenen van de omgevingsvisie. Zo wordt participatie vanuit bedrijven bij ruimtelijke plannen gestimuleerd, helemaal in het gedachtegoed van de naderende Omgevingswet.	In 2019 wordt deze rol verder uitgewerkt en ingezet.
Duurzame gebiedsontwikkeling (3D-ordening)	 	Hendrik-Ido- Ambacht, Dordrecht, Papendrecht, Zederik	Faciliteren bij de ontwikkeling van regionale ondergrondvisies	3D-scans zijn verwerkt in 4 verschillende projecten voor verschillende opdrachtgevers	In 2019 zal dit product verder worden ontwikkeld en verfijnt en wordt bekeken voor welke gemeenten dit verdere input kan vormen in de omgevingsvisies en - plannen.

Prioriteit	Onderwerp	Project	Projectresultaat
1	Implementatie Omgevingswet	<p>De Omgevingswet bundelt alle wetten en regels van het omgevingsrecht in één wet. 26 wetten gaan op in één wet voor de hele leefomgeving. Ook het aantal wetsartikelen, besluiten en regelingen worden drastisch teruggebracht. Per gemeente geldt nog maar één Omgevingsplan in plaats van meerdere bestemmingsplannen. Alle lokale regels gericht op de fysieke ruimte (ook milieuregels) komen in dit integrale plan. Iedere gemeente en provincie moeten een Omgevingsvisie opstellen.</p> <p>Kortom: een zeer ingrijpende operatie die het hele werkdomein van OZHZ raakt en vergaande consequenties voor de werkwijze en het takenpakket van OZHZ kan hebben.</p> <p>Deeltrajecten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regiobrede samenwerking • Kennisdomein • Klantreizen • Pool van adviseurs • Databaseer 	<p>Evenals in 2017 vervulde OZHZ in 2018 in het regio-brede project Omgevingswet ZHZ de rol van secretariaat van de stuurgroep en het voorzitterschap van de projectgroep. We hebben een groot aandeel gehad in de organisatie van een bestuurlijke bijeenkomst voor alle ketenpartners.</p> <p>In 2018 is een andere manier van samenwerking voorbereid: van kennisdelen en oefenen naar samenwerking gericht op het maken van concrete afspraken. Onze deelname in de afstemmings-overleggen met de andere Omgevingsdiensten en in de Leerkringen vergunningverlening en toezicht & handhaving is in 2018 voortgezet.</p> <p>Intern zijn alle collega's meegenomen in de inhoud van de Omgevingswet: door het houden van thema-ontmoetingen, presentaties in de units, het volgen van een basisopleiding en het spelen van de <i>serious game</i> die we in het kader van het regio-brede samenwerkingsproject hebben ontwikkeld. De <i>game</i> is met onze begeleiding ook bij de provincie en een aantal gemeenten gespeeld.</p> <p>Het traject klantreizen is gestart en voor een groot deel afgerond. De klantreizen geven goed inzicht in de behoeften van de opdrachtgevers van OZHZ en wat OZHZ kan doen om te voorzien in die behoefte. Een van de onderwerpen die bij elke klantreis is teruggekomen, is het belang om elkaar goed te kennen. OZHZ mag geen organisatie op afstand zijn, maar moet werken als een verlengde van de eigen organisatie van de opdrachtgever. Veel opdrachtgevers geven aan dat het daarvoor handig is dat er een ambassadeur van OZHZ met regelmaat binnen de eigen organisatie werkt.</p> <p>Er is een pool van adviseurs gevormd die een uitgebreide basisopleiding Omgevingswet heeft gevolgd en aan de slag is gegaan met het oefenen in concrete projecten. We zijn betrokken geweest bij trajecten van gemeenten voor het opstellen van een omgevingsvisie of omgevingsplan (of een plan in de geest van de Omgevingswet). Voorbeelden zijn het in afstemming met DG&J en VR ZHZ maken van een Omgevingsscan voor de Omgevingsvisie in Papendrecht of het meedenken bij de Omgevingsvisie Hoeksche Waard. Die ervaringen nemen</p>

		<ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkelen adviesproducten 	<p>we mee bij het door-ontwikkelen van onze adviesproducten.</p> <p>In samenwerking met de omgevingsdiensten in Zuid-Holland en de provincie Zuid Holland loopt het samenwerkingsproject datakwaliteit. Centraal staat een visie op de optimalisering van de informatievoorziening op de lange termijn en wat kunnen we op korte termijn al samen oppakken.</p>
--	--	---	---